Κυριακή της Τυροφάγου: Λόγος περί μετανοίας και περί εξορίας του Αδάμ και ότι εάν μετανοούσε δεν θα εξωρίζετο από τον Παράδεισον (Αγ. Συμεών ο Νέος Θεολόγος)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 24 Φεβρουαρίου, 2012

Η Ευαγγελική περικοπή της Θείας Λειτουργίας.
Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον: στ' 14 – 21.

Είπεν ο Κύριος: Εάν αφήτε τοις ανθρώποις τα παραπτώματα αυτών, αφήσει και υμίν ο Πατήρ υμών ο ουράνιος” Εάν δέ μή αφήτε τοις ανθρώποις τα παραπτώματα αυτών, ουδέ ο Πατήρ υμών αφήσει τα παραπτώματα υμών.
Όταν δέ νηστεύητε, μή γίνεσθε ώσπερ οι υποκριταί σκυθρωποί’ αφανίζουσι γάρ τα πρόσωπα αυτών, όπως φανώσι τοις ανθρώποις νηστεύοντες. Αμήν λέγω υμίν, ότι απέχουσι τον μισθόν αυτών. Σύ δέ νηστεύων, άλειψαί σου την κεφαλήν και το πρόσωπόν σου νίψαι, όπως μή φανής τοις ανθρώποις νηστεύων, αλλά τω Πατρί σου τω εν τω κρυπτώ. Και ο Πατήρ σου ο βλέπων εν τω κρυπτώ, αποδώσει σοι εν τω φανερώ.
Μή θησαυρίζετε υμίν θησαυρούς επι της γής, όπου σής και βρώσις αφανίζει, και όπου κλέπται διαρύσσουσι και κλέπτουσι. Θησαυρίζετε δέ υμίν θησαυρούς εν ουρανώ, όπου ούτε σής ούτε βρώσις αφανίζει, και όπου κλέπται ου διορύσσουσιν ουδέ κλέπτουσιν’ όπου γάρ εστιν ο θησαυρός υμών, εκεί έσται και η καρδία υμών.

Απόδοση:

Είπε ο Κύριος: «Αν συγχωρήσετε τους ανθρώπους για τα παραπτώματά τους, θα σας συγχωρήσει κι εσάς ο ουράνιος Πατέρας σας. Αν όμως δε συγχωρήσετε στους ανθρώπους τα παραπτώματά τους, ούτε κι ο Πατέρας σας θα συγχωρήσει τα δικά σας παραπτώματα. Όταν νηστεύετε, να μη γίνεστε σκυθρωποί, όπως οι υποκριτές, που παραμορφώνουν την όψη τους για να δείξουν στους ανθρώπους πως νηστεύουν. Σας βεβαιώνω πως έτσι έχουν κιόλας λάβει την ανταμοιβή τους. Εσύ, αντίθετα, όταν νηστεύεις, περιποιήσου τα μαλλιά σου και νίψε το πρόσωπό σου, για να μη φανεί στους ανθρώπους η νηστεία σου, αλλά στον Πατέρα σου, που βλέπει τις κρυφές πράξεις• και ο Πατέρας σου, που βλέπει τις κρυφές πράξεις, θα σου το ανταποδώσει

φανερά. Μη μαζεύετε θησαυρούς πάνω στη γη, όπου τους αφανίζει ο σκόρος και η σκουριά, κι όπου οι κλέφτες κάνουν διαρρήξεις και τους κλέβουν. Αντίθετα, να μαζεύετε θησαυρούς στον ουρανό, όπου δεν τους αφανίζουν ούτε ο σκόρος ούτε η σκουριά, κι όπου οι κλέφτες δεν κάνουν διαρρήξεις και δεν τους κλέβουν. Γιατί όπου είναι ο θησαυρός σας εκεί θα είναι και η καρδιά σας».

(Επιμέλεια κειμένου: Νικολέτα – Γεωργία Παπαρδάκη)

Ομιλία του Αγίου Συμεών του Νέου Θεολόγου, περί μετανοίας και περί εξορίας του Αδάμ και ότι εάν μετανοούσε δεν θα εξωρίζετο από τον Παράδεισον.

Αδελφοί και πατέρες. Είναι καλόν πράγμα η μετάνοια και η ωφέλεια που προέρχεται από αυτήν. Αυτό γνωρίζοντας και ο Κύριος Ιησούς Χριστός, ο Θεός μας, ο οποίος όλα τα γνωρίζει εκ των προτέρων, είπε: «Μετανοείτε, ήγγικε γαρ η Βασιλεία των Ουρανών». Θέλετε δε να μάθετε ότι χωρίς μετάνοια, και μάλιστα μετάνοιαν από το βάθος της ψυχής και τοιαύτην όπως ο Λόγος την ζητεί από εμάς, είναι αδύνατον να σωθούμε; Ακούστε τον ίδιον τον Απόστολο που λέγει «... πάσα αμαρτία εκτός του σώματος εστίν. Ο δε πορνεύων εις το ίδιον σώμα αμαρτάνει...». Και πάλιν. «Παραστήναι δει ημάς έμπροσθεν του βήματος του Χριστού, ίνα απολήψεται έκαστος τα διά του σώματος προς ει έπραξε, είτε αγαθά είτε φαύλα». Ημπορεί λοιπόν πολλές φορές λαμβάνοντας κάποιος αφορμήν από αυτά να ειπή: «ευχαριστώ τον Θεόν, διότι δεν εμόλυνα κανένα μέλος του σώματός μου με κάποιαν πονηρά πράξη», και έχει δήθεν παρηγορία από αυτό, επειδή είναι ξένος από σωματικήν αμαρτία. Αλλά αποκρίνεται ο Δεσπότης λέγοντας την παραβολήν περί των δέκα παρθένων, και δεικνύει σε όλους μας και μας βεβαιώνει ότι καθόλου δεν ωφελούμεθα από την καθαρότητα του σώματος, εάν δεν συνυπάρχουν σ' εμάς και οι υπόλοιπες αρετές. Και όχι μόνον αυτό, αλλά ο ίδιος πάλιν ο Παύλος μαζί με τον Δεσπότην φωνάζει: «Ειρήνην διώκετε μετά πάντων και τον αγιασμόν, ου χωρίς ουδείς όψεται τον Κύριον». Γιατί όμως είπε «διώκετε»; Διότι δεν είναι δυνατόν σε μίαν ώρα να γίνωμε και να είμεθα άγιοι, αλλά πρέπει αρχίζοντας από τα μικρά, να φθάσωμε προοδευτικώς στον αγιασμόν και την καθαρότητα, και διότι ακόμη και χίλια χρόνια εάν ζήσωμε στην ζωήν αυτήν, ουδέποτε θα ημπορέσωμε να τα αποκτήσωμε αυτά σε τέλειον βαθμό, αλλά βάζοντας αρχήν καθημερινώς, οφείλουμε να αγωνιζώμεθα συνεχώς. Αυτό εφανέρωσε πάλιν ο ίδιος λέγοντας, «Διώκω δε ει και καταλάβω (μήπως κατορθώσω δηλαδή) εφ' ω και κατελήφθην (εκείνο δηλαδή για το οποίον και ο Χριστός με έφερε κοντά του)». Διότι κάθε άνθρωπος που έχει αμαρτήσει, όπως εγώ ο κατακεκριμένος, και έκλεισε με τον βόρβορο των ηδονών τις αισθήσεις της ψυχής του, ακόμη και αν όλην την περιουσία του την διεμοίρασε στους πτωχούς, και εγκατέλειψε όλην την δόξα και λαμπρότητα των αξιωμάτων και πολυτέλειαν οίκου και ίππων, ποιμνίων και δούλων, και αυτούς τους ίδίους του φίλους και τους συγγενείς του όλους, και ήλθε πτωχός και ακτήμων και έγινε μοναχός, παρ' όλα

αυτά χρειάζεται τα δάκρυα της μετανοίας, ως αναγκαία για την ζωήν του. Και αυτό για να αποπλύνη τον βόρβορο των αμαρτημάτων του, και ακόμη περισσότερον εάν είναι καλυμμένος, όπως εγώ, με την αιθάλη και τον βόρβορο των πολλών του κακών, όχι μόνον στο πρόσωπο και στα χέρια, αλλά σε όλον γενικώς το σώμα του. Πράγματι, δεν αρκεί για την κάθαρσιν της ψυχής μας η διανομή των υπαρχόντων, αδελφοί, εάν παραλλήλως δεν κλαύσωμε και δεν θρηνήσωμε από τα βάθη της ψυχής μας. Διότι νομίζω ότι εάν δεν καθαρίσω ο ίδιος τον εαυτόν μου με κάθε δυνατήν προσπάθεια και με τα δάκρυα από τον μολυσμόν των αμαρτημάτων μου, αλλά εξέλθω από τον βίον μολυσμένος, δικαίως θα γελάση και ο Θεός εις βάρος μου και οι άγγελοί του, και θα εκβληθώ στο πυρ το αιώνιον με τους δαίμονες. Ναι, πράγματι, έτσι είναι αδελφοί. Διότι τίποτε δεν εφέραμε μαζί μας στον κόσμο, για να το δώσωμε στον Θεόν ως αντίλυτρον για τις αμαρτίες μας.

Είναι λοιπόν δυνατόν αδελφοί, σε όλους, όχι μόνον στους μοναχούς αλλά και στους λαϊκούς, το να μετανοούν πάντοτε και διαρκώς, και να κλαίουν και να παρακαλούν τον Θεόν, και δι' αυτών των πράξεων να αποκτήσουν και όλες τις υπόλοιπες αρετές.

Ότι αυτό είναι αληθές το επιβεβαιώνει μαζί μου και ο Χρυσόστομος Ιωάννης, ο μέγας στύλος και διδάσκαλος της Εκκλησίας, στους λόγους του περί του Δαυίδ, εξηγώντας εκεί τον πεντηκοστόν ψαλμό. Λέγει ότι είναι δυνατόν κάποιος που έχει γυναίκα και δούλους και δούλες και πλήθος υπηρετών και περιουσίαν πολλήν, και διαπρέπει στα κοσμικά πράγματα, να ημπορή όχι μόνον αυτό, το να κλαίη δηλαδή καθημερινώς και να προσεύχεται και να μετανοή, αλλά και να φθάση στην τελειότητα της αρετής εάν θέλη, και να λάβη Πνεύμα Άγιον και να γίνη φίλος του Θεού και να απολαμβάνη την θέαν του, όπως υπήρξαν πριν από την παρουσίαν του Χριστού ο Αβραάμ, ο Ισαάκ, ο Ιακώβ και στα Σόδομα ο Λωτ και, για να αφήσω τους άλλους, επειδή είναι πολλοί, ο Μωυσής και ο Δαυίδ. Στην δε νέαν χάρη και επιφάνειαν του Θεού και Σωτήρος μας, ο αλιεύς και αγράμματος Πέτρος, ο οποίος μαζί με την πενθερά του και τους άλλους εκήρυττε τον Θεόν που τότε εφανερώθη. Τους δε άλλους ποίος θα τους απαριθμήση, που είναι περισσότεροι από τις σταγόνες της βροχής και από τους αστέρες του ουρανού; Βασιλείς, αρχιερείς, εξουσιαστάς, για να μην ειπώ τους πτωχούς και όσους έζησαν μόνο με τα απαραίτητα, των οποίων οι πόλεις και οι οικίες και οι ναοί που εκείνοι φιλοτίμως ανήγειραν, τα γηροκομεία και τα ξενοδοχεία, σώζονται και υπάρχουν μέχρι τώρα; Όλα αυτά και όταν ήσαν ακόμη εκείνοι στην ζωή τα κατείχαν και τα χρησιμοποιούσαν ευσεβώς, όχι ως κύριοί των, αλλά ως δούλοι του Δεσπότου μετεχειρίζοντο αυτά τα οποία τους έδωσε ο Κύριος, όπως ήταν αρεστόν σ' Εκείνον, «χρησιμοποιώντας μεν τω κόσμω, ου καταχρώμενοι δε», σύμφωνα με τον Παύλον. Γι' αυτό και τώρα, στην παρούσα ζωή, έγιναν ένδοξοι και λαμπροί, και στους ατελευτήτους αιώνας, στην Βασιλείαν του Θεού, θα γίνουν ενδοξότεροι και λαμπρότεροι. Και μάλιστα εάν δεν ήμασταν οκνηροί και ράθυμοι και καταφρονηταί των εντολών του Θεού, αλλά πρόθυμοι και άγρυπνοι και προσέχαμε τον εαυτόν μας, ουδεμίαν ανάγκη θα είχαμε αποταγής ή κουράς ή της φυγής από τον κόσμο. Και για

να σε βεβαιώσω γι’ αυτό άκουσε!

Ο Θεός από την αρχήν έκαμε τον άνθρωπο βασιλέα όλων όσων υπάρχουν επάνω στην γην, αλλά και αυτών που ευρίσκονται κάτω από τον θόλον του ουρανού. Διότι βέβαια ο ήλιος και η σελήνη και τα άστρα, για τον άνθρωπον εδημιουργήθησαν. Τι λοιπόν; Άραγε επειδή ήταν βασιλεύς όλων αυτών των ορατών, εβλάπτετο από αυτά στην απόκτηση της αρετής; Όχι, καθόλου, αλλά εάν εζούσε ευχαριστώντας τον Θεόν, ο οποίος τα εδημιούργησε και του τα έδωσε όλα, ακόμη περισσότερο θα ευδοκιμούσε. Διότι εάν δεν παρέβαινε την εντολήν του Δεσπότου, δεν θα έχανε αυτήν την Βασιλεία, δεν θα στερούσε τον εαυτόν του από την δόξαν του Θεού. Επειδή όμως το έκαμε αυτό, δικαίως εξεδιώχθη, εξωρίσθη, έζησε και απέθανε. Και θα σας ειπώ ένα πράγμα το οποίον, νομίζω, κανείς δεν το απεκάλυψε σαφώς, αλλά έχει λεχθεί σκιωδώς. Ποίον; Άκου την Θείαν Γραφή που λέγει: «Και είπεν ο Θεός τω Αδάμ (μετά την παράβασιν εννοώ). Αδάμ πού ει;». Γιατί το είπεν αυτό ο ποιητής του παντός; Οπωσδήποτε θέλοντας να τον φέρη σε συναίσθηση, και καλώντας τον σε μετάνοια, λέγει «Αδάμ πού ει;». Εξέτασε τον εαυτόν σου, διαπίστωσε την γύμνωσή σου! Κοίτα ποίον ένδυμα, ποίαν δόξαν εστερήθης. «Αδάμ πού ει;». Σαν να τον παρακαλή και να του λέγη: «Ναι, σύνελθε, ταπεινέ, ναί, άφησε τον τόπον όπου είσαι κρυμμένος. Από εμένα νομίζεις ότι κρύβεσαι; Ειπέ «Ήμαρτον!». Αλλά δεν το λέγει αυτό, ή μάλλον εγώ ο άθλιος δεν το λέγω, διότι ιδικό μου είναι το πάθος! Αλλά τι λέγει; «Της φωνής σου ήκουσα περιπατούντος εν τω παραδείσω, και έγνων ότι γυμνός ειμί και εκρύβην». Και τι του απήντησε ο Θεός; «Και τις ανήγγειλέ σοι ότι γυμνός ει, ει μη εκ του ξύλου, ου ενετειλάμην σοι τούτου μόνον μη φαγείν, απ’ αυτού έφαγες;». Βλέπεις, αγαπητέ, μακροθυμίαν Θεού; Διότι όταν είπε: «Αδάμ, πού ει:», και εκείνος δεν ωμολόγησε ευθύς την αμαρτίαν, αλλά είπε «της φωνής σου ήκουσα, Κύριε και έγνων ότι γυμνός ειμί και εκρύβην», ο Θεός δεν ωργίσθη, δεν τον απεστράφη αμέσως και οριστικώς, αλλά του δίδει ευκαιρίαν να αποκριθή και δευτέραν φορά, και λέγει: «τις ανήγγειλέ σοι ότι γυμνός ει; Ει μη εκ του ξύλου ου ενετειλάμην σοι τούτου μόνον μη φαγείν, απ’ αυτού έφαγες;». Πρόσεξε βάθος λόγων της σοφίας του Θεού: «Τι λέγεις, ότι είσαι γυμνός, του λέγει, κρύβεις όμως την αμαρτίαν σου; Μήπως νομίζεις ότι μόνον το σώμα σου βλέπω και δεν βλέπω την καρδίαν και τους λογισμούς σου;». Διότι ο Αδάμ, επειδή απατήθη, ήλπιζεν ότι ο Θεός δεν εγνώριζε την αμαρτίαν του, και έλεγε μέσα του κάπως έτσι: «εάν ειπώ ότι είμαι γυμνός, τότε επειδή ο Θεός δεν γνωρίζει, θα μου ειπή: και γιατί είσαι γυμνός; Τότε εγώ θα του απαντήσω αρνητικά και θα του ειπώ: δεν γνωρίζω, και έτσι θα του διαφύγω, και θα απολαύσω πάλι την πρώτην μου στολή. Τουλάχιστον δεν θα με εκδιώξη, τουλάχιστον δεν θα με εξορίση!». Ενώ συλλογίζετο αυτά, όπως και τώρα κάμουν πολλοί και πρώτος εγώ ο ίδιος, και κρύπτουν τα αμαρτήματά τους, ο Θεός, επειδή δεν ήθελε να πολλαπλασιάση το κρίμα του, λέγει: «Και πόθεν έγνως ότι γυμνός ει, ει μη από του ξύλου ου ενετειλάμην σοι μη φαγείν, απ’ αυτού έφαγες;». Σαν να λέγη. «Πράγματι, νομίζεις ότι κρύπτεσαι από εμέ; Δεν γνωρίζω εγώ τι έπραξες; Δεν λέγεις το «Ήμαρτον»; Ειπέ, πτωχέ: Ναι, αλήθεια, Κύριε, παρέβην την εντολήν σου, έπταισα

ακούοντας την συμβουλή της γυναικός, έσφαλα πολύ ακολουθώντας τον λόγο της και παρακούοντας τον ιδικόν σου, ελέησόν με! Αλλά δεν λέγει τούτο, δεν ταπεινώνεται. Νεύρον από σίδερον ο αυχένας της καρδίας του, όπως ακριβώς είναι και ο ιδικός μου. Διότι εάν έλεγε αυτό, θα έμενε στον Παράδεισο, και όλον εκείνον τον κύκλο των μυρίων κακών, τον οποίον υπέστη όταν εξωρίσθη και έμεινε κάτω στον Άδη τόσους πολλούς αιώνες, θα τον είχε αποφύγει τότε με έναν μόνον λόγο.

Αυτό είναι λοιπόν εκείνο για το οποίο έχω υποσχεθή να ομιλήσω. Και άκου την συνέχεια, για να γνωρίσης ότι τα λόγια μου είναι αληθινά, και τίποτε δεν είναι ψεύδος από όλα αυτά. Είπεν ο Θεός στον Αδάμ. «Ην ώραν φάγεσθε από του ξύλου, ου ενετειλάμην υμίν τούτου μόνον μη φαγείν, θανάτω αποθανείσθε», δηλαδή τον ψυχικόν θάνατο, πράγμα που και έγινε την ιδίαν ώρα, γι' αυτό και εγυμνώθη από την αθάνατον στολήν του. Τίποτε περισσότερον δεν είπεν ο Θεός και τίποτε περισσότερον δεν έγινε. Διότι προγνωρίζοντας ο Θεός ότι ο Αδάμ πρόκειται να αμαρτήση, και θέλοντας να τον συγχωρήση, όταν αυτός μετανοούσε, με τίποτε περισσότερον, όπως είπαμε, δεν τον απείλησε. Επειδή όμως ηρνήθη την αμαρτίαν του, και δεν μετενόησε ούτε όταν ηλέγχθη από τον Θεόν (διότι είπε: «Η γυνή, ην δέδωκάς μοι, αύτη με ηπάτησεν», σαν δηλαδή να λέγη στον Θεόν. «Σύ έπταισες. Η γυναίκα, την οποία συ μου έδωσες, αύτη με εξηπάτησε»), γι' αυτό και ο Θεός του λέγει: «Εν κόπω και ιδρώτι φαγή τον άρτον σου, και ακάνθας και τριβόλους ανατελεί σοι η γη» και τελευταία ότι «γη ει και εις γην απελεύση». Ήθελα να μετανοήσης, λέγει, και να επανέλθης στην προηγουμένην σου διαγωγή. Επειδή όμως είσαι τόσο σκληρός, φύγε λοιπόν από κοντά μου, και η απομακρυνσή σου θα σου είναι αρκετή για παιδαγωγία, επειδή είσαι χώμα, και στο χώμα θα επιστρέψης.

Γνωρίζεις λοιπόν τώρα ότι, επειδή μετά την παράβαση δεν μετενόησε να ειπή «Ήμαρτον», εξορίζεται και προστάσσεται να ζη με κόπο και ιδρώτα. Γι' αυτό και κατεδικάσθη να επιστρέψη στην γην από την οποίαν ελήφθη. Και αυτό γίνεται φανερόν από την συνέχεια. Αφήνοντας λοιπόν αυτόν, έρχεται στην Εύα, θέλοντας να δείξη ότι δικαίως και αυτή θα εξορισθή, αφού δεν θέλει να μετανοήση, και της λέγει: «Τι τούτο εποίησας;» για να ειπή τουλάχιστον αυτή το «Ήμαρτον». Διότι ποία άλλη ανάγκη έκαμε τον Θεόν να της απευθύνη αυτά τα λόγια, παρά μόνον για να ειπή: «Από την αφροσύνη μου, Δέσποτα, το έπραξα αυτό, η ταπεινή και αθλία, και παρήκουσα εσέ τον Κυριόν μου. Ελέησόν με!». Αλλά δεν είπε αυτό. Και τι είπε; «Ο όφις εξηπάτησέ με». Ω τι αναισθησία! Και συνωμίλησες με τον όφιν, ο οποίος σου ωμιλούσε κατά του Δεσπότου, και προτίμησες αυτόν αντί του Θεού που σε έπλασε, και εθεώρησες προτιμοτέραν και αληθεστέραν την συμβουλήν εκείνου από την εντολήν του Δεσπότου; Και επειδή ούτε αυτή ημπόρεσε να ειπή το «Ήμαρτον», εκβάλλονται από την τρυφήν, εξορίζονται από τον Παράδεισο και από τον Θεόν. Αλλά πρόσεχε, παρακαλώ, το βάθος του μυστηρίου του φιλανθρώπου Θεού, και μάθε και διδάξου από αυτά ότι, εάν μετανοούσαν, δεν θα είχαν εκδιωχθή, δεν θα είχαν κατακριθή, δεν θα είχαν καταδικασθή να επιστρέψουν στην γην από την οποία

προήλθαν. Και τι έγινε έπειτα; Ακουσε!

Όταν εξεδιώχθησαν και έπεσαν ήδη από την αρχή μέσα στους ιδρώτες και τους σωματικούς κόπους, ήρχισαν δε να πεινούν και να διψούν, και συγχρόνως να ριγούν και να τρέμουν και να πάσχουν αυτά τα οποία και εμείς πάσχουμε σήμερα, αισθάνθησαν περισσότερο την δυστυχία και το κατάντημά τους, αλλά και την ιδίαν την κακοφροσύνη τους, και την ανέκφραστον φιλανθρωπία του Θεού. Περιπατώντας λοιπόν και καθήμενοι έξω από τον Παράδεισο, μετανοούσαν, έκλαιαν, εθρηνούσαν, εκτυπούσαν το πρόσωπο, εξερρίζωναν τα μαλλιά τους, καταδικάζοντας με οδυρμούς την σκληροκαρδία τους, και αυτό όχι μόνον μίαν ημέραν ούτε δύο ή δέκα, αλλά, πιστέψετέ το, σε όλην τους την ζωή. Και πώς δεν θα έκλαιαν πάντοτε και διαρκώς, ενθυμούμενοι εκείνον τον πράον και ήρεμον Δεσπότην, εκείνην την τρυφήν την ανέκφραστο, τα απερίγραπτα κάλλη των ανθέων εκείνων, την αμέριμνον εκείνην και ακοπίαστον ζωή, τις ανόδους και τις καθόδους των αγγέλων προς αυτούς; Διότι όπως εκείνοι που είχαν εκλεγή από κάποιον άρχοντα του παρόντος κόσμου ως προσωπικοί του υπηρέτες, όσον μεν διατηρούν ανόθευτον τον σεβασμό και την τιμή και την δουλεία προς τον κύριόν τους και αγαπούν αυτόν και τους ομοδούλους των, απολαμβάνουν και την προς αυτόν παρρησία και την εύνοια και την αγάπη του, ζώντας μέσα σε πολλήν άνεση και τρυφή και σπατάλη. Εάν όμως αλαζονευθούν κατά του κυρίου τους, και αποθρασυνθούν και αυθαδιάσουν εναντίον των συνδούλων τους, τότε εκπίπτουν από την προς αυτόν παρρησία και την αγάπη και την εύνοιάν του, εξορίζονται σε χώρα μακρινήν, και υποβάλλονται κατόπιν διαταγής του σε μυρίους πειρασμούς, μέσα σε κόπους και σε μεγάλες ταλαιπωρίες. Έτσι όλο και περισσότερον συνειδητοποιούν την άνεση την οποίαν απελάμβαναν, και πόσον εζημιώθησαν από την στέρησιν τόσων αγαθών.

Το ίδιο έπαθαν και οι πρωτόπλαστοι, οι οποίοι όσον ήσαν στον Παράδεισον, απελάμβαναν όλα εκείνα τα αγαθά, έπειτα όμως εξέπεσαν από αυτά και εξωρίσθησαν. Όταν αισθάνθησαν από πού έπεσαν, πάντοτε θρηνούσαν, πάντοτε έκλαιαν, επικαλούμενοι την ευσπλαγχνίαν του Κυρίου τους. Αλλά Αυτός τι κάνει, ο πλούσιος σε έλεος και βραδύς σε τιμωρίες; Επειδή είδε ότι εταπεινώθησαν, την μεν απόφαση που είχε λάβει δεν την ματαιώνει εντελώς —αυτό το έκαμε προς σωφρονισμόν ιδικόν μας, και για να μην υπερηφανεύεται κανείς κατά του ποιητού των όλων— προγνωρίζοντας δε ως Θεός και την πτώση τους και την μετάνοιαν, είχε ορίσει από την αρχήν, οπωσδήποτε πριν να δημιουργήση τα πάντα, και τον καιρόν και τον χρόνον και πώς και πότε θα τους ανακαλέση από την εξορία, με τρόπο μυστικόν και από κάθε κτίσμα ανεξιχνίαστο. Πράγματι, ακόμη και αν όλα τα μυστήρια της Θείας αυτής οικονομίας αποκαλυφθούν σε κάποιους, και θελήσουν να τα γράψουν, δεν θα φθάση ούτε ο χρόνος ούτε το χαρτί ούτε το μελάνι, ούτε ο κόσμος όλος θα χωρέση τα βιβλία αυτά που θα γραφούν. Όπως λοιπόν από ευσπλαγχνίαν είχεν ειπεί και προορίσει από πριν, έτσι ακριβώς και έπραξε. Και αυτούς τους

οποίους για την αναίδειάν τους και για την αμετανόητο καρδία και γνώμην εξεδίωξε από τον Παράδεισον, όταν μετενόησαν όπως έπρεπε, και εταπεινώθησαν αξίως, και έκλαυσαν, και εθρήνησαν, Αυτός ο ίδιος, ο μόνος Μονογενής Υιός και Λόγος, από μόνον τον προάναρχον Πατέρα, κατήλθεν, όπως όλοι γνωρίζετε, και όχι μόνον έγινε άνθρωπος όμοιος με εκείνους, αλλά και να αποθάνη όπως αυτοί κατεδέχθη, προτιμώντας βίαιον και επονείδιστον θάνατο. Κατήλθε δε και στον Άδη, και από εκεί τους ανέστησε. Αυτός λοιπόν ο οποίος τόσα έπαθε γι' αυτούς, για να τους ανακαλέση από την μακράν εκείνην εξορίαν, εάν μετανοούσαν στον Παράδεισο, δεν θα τους συμπαθούσε; Και πώς όχι, αφού είναι από την φύση του φιλάνθρωπος, και τους εδημιούργησε ακριβώς γι' αυτό, για να απολαμβάνουν δηλ. τα αγαθά του μέσα στον Παράδεισο και να δοξάζουν τον ευεργέτην τους; Ναι, πράγματι αδελφοί, αυτό, όπως φρονώ, θα εγίνετο. Για να μάθης δε και τα υπόλοιπα, και να πιστεύσης περισσότερο στον λόγον, άκου και τα εξής! Εάν είχαν μετανοήσει όταν ακόμη ήσαν μέσα στον Παράδεισον, εκείνον τον ίδιον Παράδεισο θα απελάμβαναν και τίποτε περισσότερο. Επειδή δε για την αμετανοησία τους εξεβλήθησαν, μετά ταύτα ζώντας μέσα στις θλίψεις, μετενόησαν και έκλαυσαν πολύ. Αυτά, όπως είπα, δεν θα τα επάθαιναν, εάν είχαν μετανοήσει μέσα στον Παράδεισον. Για τους πόνους λοιπόν αυτούς και τους ιδρώτες και τους κόπους, και για την καλήν τους μετάνοια, θέλοντας ο Δεσπότης Θεός να τους τιμήση και να τους δοξάση, αλλά και να τους κάνη να λησμονήσουν όλα εκείνα τα δεινά, τι κάνει; Πρόσεξε, παρακαλώ, το μέγεθος της φιλανθρωπίας! Όταν κατήλθε στον Άδη και τους ανέστησε, δεν τους αποκατέστησε πάλι στον Παράδεισον από όπου εξέπεσαν, αλλά τους ανέβασε σ' αυτόν τον ίδιον τον ουρανόν του ουρανού. Και αφού ο Κύριος εκάθισε εκ δεξιών του προανάρχου Πατρός του και Θεού, τι λέγεις ότι τον έκαμε αυτόν, ο οποίος ήταν κατά φύσιν δούλος του; Τον έκαμε κατά χάριν πατέρα του! (αφού ο ίδιος αυτοαποκαλείται Υιός του ανθρώπου). Είδες σε ποίον ύψος τον ανέβασε ο Δεσπότης, για την μετάνοια και την ταπείνωση και τους θρήνους και τα δάκρυά του;

Ω δύναμις της μετανοίας και των δακρύων! Ω πέλαγος ανεκφράστου φιλανθρωπίας και ανεξιχνιάστου ελέους, αδελφοί! Διότι όχι μόνον εκείνον, αλλά και όλους τους απογόνους του, εμάς δηλαδή τα τέκνα του, οι οποίοι μιμούμεθα την εξομολόγησιν εκείνου, την μετάνοια, τον θρήνο, τα δάκρυα και τα άλλα τα οποία προείπαμε, τους ετίμησε και τους εδόξασε, τόσον όσον και εκείνον, όσους μέχρι σήμερα κάνουν όπως έκανε εκείνος, και όσους θα τον μιμηθούν από σήμερα, είτε κοσμικοί είναι είτε μοναχοί. «Αμήν», είπεν ο αψευδής Θεός, «ουκ εγκαταλείψω αυτούς ποτέ, αλλ' ως αδελφούς μου και φίλους και πατέρας και μητέρας και συγγενείς και συγκληρονόμους μου αναδείξω αυτούς, και εδόξασα και δοξάσω. Και εν τω ουρανώ άνω και επί της γης κάτω, και της ζωής αυτών και ευφροσύνης και δόξης ουκ έσται τέλος ποτέ».

Τί ωφέλησε, ειπέ μου αδελφέ, τους πρωτοπλάστους η ακοπίαστος και αμέριμνος ζωή μέσα στον Παράδεισον, αφού εραθύμησαν, και από απιστίαν προς τον Θεόν

κατεφρόνησαν και παρέβησαν την εντολή του; Διότι εάν τον είχαν πιστεύσει, δεν θα εθεωρούσε η Εύα τον όφι πλέον αξιόπιστον, ο δε Αδάμ την Εύα πλέον αξιόπιστον από Εκείνον, αλλά θα είχαν φυλαχθή να μη φάγουν από το φυτόν. Επειδή όμως έφαγαν και δεν μετενόησαν, εξεβλήθησαν. Από την εξορίαν πάλι καθόλου δεν εβλάβησαν, αλλά και πάρα πολύ ωφελήθησαν, και αυτό συνετέλεσε στην σωτηρίαν όλων μας. Διότι αφού κατήλθεν από τους ουρανούς ο Κύριός μας, κατετρόπωσε τον εχθρό μας, τον θάνατον, παραδίδοντας ο ίδιος τον εαυτόν Του, και έτσι εματαίωσεν εντελώς την καταδίκην που προήλθε από την παράβαση του προπάτορος. Και αναγεννώντας και αναπλάττοντας και απαλλάσσοντάς μας τελείως από αυτήν με το άγιον βάπτισμα, μας καθιστά εντελώς ελευθέρους στον κόσμον αυτόν, και μη ενεργουμένους τυραννικώς από τον εχθρόν. Αλλά τιμώντας μας με το αυτεξούσιον με το οποίον μας είχε προικίσει απ' αρχής, μας δίδει περισσοτέραν δύναμιν εναντίον του, ώστε όποιοι θέλουν να τον νικούν με ευχέρειαν μεγαλυτέραν από όλους τους προ της παρουσίας του Χριστού αγίους. Και μετά τον θάνατόν τους να μην οδηγούνται και αυτοί όπως εκείνοι κάτω στον Άδη, αλλά στον ουρανό και στην τρυφή και την απόλαυση που επικρατεί εκεί, και να αξιώνωνται: να απολαμβάνουν τώρα μεν σε μέτριον βαθμό, μετά δε την εκ νεκρών ανάσταση, πλήρως όλην την αιωνίαν χαρά.

Να μη προφασίζωνται λοιπόν αυτοί που επιζητούν προφάσεις, ούτε να λέγουν ότι είναι πλήρης η επιρροή της παραβάσεως του Αδάμ επάνω μας, και ότι αυτό είναι που μας ελκύει πρός τα κάτω, προς την αμαρτία. Διότι όποιοι το σκέπτονται και το λέγουν αυτό, νομίζουν ότι ανωφελώς και ματαίως έγινε η παρουσία του Κυρίου και Θεού μας, πράγμα που μόνον οι αιρετικοί λέγουν, όχι οι πιστοί. Πράγματι, για ποίον άλλον λόγο κατήλθε και εγεύθη τον θάνατο, παρά μόνον βεβαίως για να καταργήση την καταδίκη που προήλθε από την αμαρτία, και να ελευθερώση το γένος μας από την δουλεία και ενέργειαν του εχθρού που το πολεμεί; Διότι αυτό είναι η πραγματική αυτεξουσιότης, δηλαδή το να μην εξουσιαζώμεθα με οποιονδήποτε τρόπον από κάποιον άλλον. Επειδή εμείς μεν ως τέκνα εκείνου που ημάρτησε είμεθα μέχρι τότε αμαρτωλοί, ως τέκνα εκείνου που παρέβη την εντολήν παραβάτες, ως τέκνα εκείνου που έγινε δούλος της αμαρτίας δούλοι κι εμείς της αμαρτίας, ως τέκνα εκείνου που εδέχθη την κατάραν και ενεκρώθη επικατάρατοι και εμείς και νεκροί, ως τέκνα εκείνου που επηρεάσθη από την συμβουλήν του πονηρού και υπεδουλώθη σ' αυτόν, και έχασε το αυτεξούσιον, είχαμε κι εμείς δεχθεί την επήρειαν αυτού, και είχαμε καταδυναστευθή από την τυραννικήν του εξουσίαν. Ο Θεός όμως κατήλθε και εσαρκώθη, έγινε άνθρωπος όπως εμείς χωρίς όμως την αμαρτία, και έλυσε την αμαρτίαν, ηγίασε δε την σύλληψη και την γέννηση, και επειδή ανετράφη ολίγον κατ' ολίγον, ευλόγησε κάθε ηλικίαν. Και όταν έγινε τέλειος άνδρας, τότε ήρχισε το κήρυγμα, διδάσκοντάς μας να μη προτρέχωμε σε ο,τιδήποτε, και να μη προλαμβάνωμε εκείνους που ελευκάνθησαν στην σύνεση και στην αρετήν, όσοι μάλιστα είμεθα νέοι στην φρόνηση και δεν έχουμε ανδρωθή. Εδέχθη επάνω του όσα ήσαν προς το συμφέρον μας, και αφού εφύλαξε όλες τις εντολές του Θεού και Πατρός

αυτού, έλυσε την παράβαση, και ελευθέρωσε τους παραβάτες από την καταδίκην. Έγινε δούλος αναλαμβάνοντας μορφήν δούλου, και επανέφερε εμάς τους δούλους στο δεσποτικόν αξίωμα, αναδεικνύοντάς μας δεσπότες του πρώην τυράννου. Και το μαρτυρούν αυτό οι άγιοι, οι οποίοι και μετά θάνατον αποδιώκουν ως αδυνάμους και αυτόν και τους υπασπιστάς του. Με την σταύρωσίν του ο ίδιος έγινε κατάρα, και έλυσε όλην την κατάρα του Αδάμ. Απέθανε, και με τον θάνατόν του κατετρόπωσε τον θάνατον. Ανέστη, και εξηφάνισε την δύναμη και την ενέργειαν του εχθρού, ο οποίος διά μέσου του θανάτου και της αμαρτίας έχει την εξουσίαν εναντίον μας. Διότι βάζοντας μέσα στο θανατηφόρο δηλητήριο και στο φαρμάκι της αμαρτίας την ανέκφραστον ενέργειαν της Θεότητος και την ζωοποιόν ενέργεια του σώματός του, ελύτρωσε τελείως όλον το γένος μας από την ενέργειαν του εχθρού. Καθαίροντας δε και ζωοποιώντας μας με το άγιον βάπτισμα και με την κοινωνίαν των αχράντων μυστηρίων, του τιμίου σώματος και του αίματός του, μας αποκαθιστά αγίους και αναμαρτήτους. Αλλά και μας αφήνει την τιμήν του αυτεξουσίου, για να μη φανούμε ότι υπηρετούμε τον Δεσπότην με την βία, αλλά με την προαίρεση. Και όπως ο Αδάμ ήταν στον Παράδεισον εξ αρχής ελεύθερος, ξένος προς την αμαρτία και την βία, υπήκουσε δε στον εχθρόν με το αυτεξούσιον θέλημά του, εξηπατήθη και παρέβη την εντολή του Θεού, έτσι και εμείς, αναγεννώμενοι με το άγιον βάπτισμα, απαλλασσόμεθα από την δουλεία και γινόμεθα αυτεξούσιοι, και εάν δεν υπακούσωμε στον εχθρόν με την ιδικήν μας θέληση, δεν ημπορεί με άλλον τρόπο να ενεργήση κάτι εναντίον μας.

Πράγματι, εάν πριν από τον νόμο και την παρουσία του Χριστού, χωρίς όλα αυτά τα βοηθήματα, πολλοί και αναρίθμητοι ευηρέστησαν τον Θεόν και ανεδείχθησαν άμεμπτοι, όπως ο δίκαιος Ενώχ, τον οποίον μετέθεσε τιμώντας τον με τον τρόπον αυτό, και ο Ηλίας τον οποίον παρέλαβε στον ουρανόν με άρμα πύρινον, τι θα απολογηθούμε εμείς, οι οποίοι μετά την χάρη και την τοιαύτη και τόσο μεγάλην ευεργεσίαν, ούτε ίσοι με τους προ της χάριτος ευρισκόμεθα, αλλά ζούμε μέσα στην ραθυμία, και καταφρονούμε τις εντολές του Θεού και τις παραβαίνουμε; Και αυτό μετά την κατάργηση του θανάτου και της αμαρτίας, μετά την αναγέννηση του βαπτίσματος και την προστασία των αγίων αγγέλων και την επισκίαση και επέλευση του ιδίου του Αγίου Πνεύματος. Ότι θα τιμωρηθούμε, εάν επιμένωμε στο κακόν, περισσότερον από εκείνους που ημάρτησαν όταν επικρατούσε ο νόμος, το εδήλωσε ο Παύλος λέγοντας. «Ει γάρ ο δι' αγγέλων λαληθείς λόγος εγένετο βέβαιος, και πάσα παράβασις και παρακοή έλαβεν ένδικον μισθαποδοσίαν, πώς ημείς εκφευξόμεθα τηλικαύτης αμελήσαντες σωτηρίας;».

Ας μη αποδίδη λοιπόν την ευθύνην και ας μη κατηγορή τον Αδάμ, αλλά τον εαυτόν του καθένας από εμάς, ο οποίος περιπίπτει σε οποιαδήποτε αμαρτίαν, και ας επιδεικνύη αξίαν μετάνοια όπως εκείνος, εάν βεβαίως θέλη να επιτύχη την αιωνίαν εν Χριστώ ζωήν...

Εκείνος που συλλογίζεται πάντοτε τις αμαρτίες του, και συνεχώς βλέπει εμπρός του την μέλλουσαν κρίσιν, και μετανοεί, και κλαίει θερμώς, αυτός υπερβαίνει όλα μαζί τα πάθη και τα αμαρτήματα, και τα υπερνικά ανυψούμενος από την μετάνοιαν, ώστε να μην ημπορή ούτε ένα από αυτά να φθάση και να προσεγγίση την ψυχή του στο ύψος εκείνο που πετά. Εάν δε ο νους μας, πτερωμένος από την μετάνοια και τα δάκρυα, και από την πνευματικήν ταπείνωση που γεννάται από αυτά, δεν ανυψωθή στο ύψος της απαθείας, δεν θα ημπορέσωμε να ελευθερωθούμε, δεν θα παύσουν να μας κεντούν πότε το ένα, πότε το άλλο πάθος, και να μας κατασπαράσσουν σαν άγρια θηρία.

Μετά δε τον θάνατον, εξ αιτίας αυτών, θα χάσωμε την Βασιλείαν των Ουρανών, και από αυτά πάλι θα τιμωρηθούμε αιωνίως. Γι’ αυτό σας παρακαλώ όλους, πνευματικοί μου πατέρες και αδελφοί, και ποτέ δεν θα παύσω να παρακαλώ την αγάπη σας, να μην αμελήσετε την σωτηρία σας, αλλά με κάθε τρόπο να προσπαθήσετε να ανυψωθήτε ολίγον από την γη. Και όταν γίνη αυτό το θαύμα, το οποίο θα σας καταπλήξη, το να ανυψωθήτε δηλαδή από την γη και να υπερίπτασθε στον αέρα, δεν θα θελήσετε πλέον να κατέλθετε ούτε καν για λίγο και να σταθήτε στην γην. Λέγοντας δε «γην» εννοώ το σαρκικόν, και «αέρα» το πνευματικόν φρόνημα. Διότι εάν ο νους ελευθερωθή από τους πονηρούς λογισμούς και τα πάθη, και δι’ αυτού αντικρύσωμε την ελευθερίαν την οποία μας εχάρισεν ο Χριστός, δεν θα καταδεχθούμε πλέον να κατέλθωμε στην προηγουμένην δουλεία της αμαρτίας και του σαρκικού φρονήματος, αλλά συμφώνως με τους λόγους του Κυρίου, δεν θα παύσωμε να γρηγορούμε και να προσευχώμεθα, έως ότου μεταβούμε προς την εκείθεν μακαριότητα και τύχωμε των αιωνίων αγαθών, «χάριτι και φιλανθρωπία του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού, ω πρέπει πάσα δόξα εις τους αιώνας των αιωνων. Αμήν».

(10ος - 11ος αιών. Απαντα του Αγίων Πατέρων, εκδ. Ωφελίμου βιβλίου. Αγ. Συμεών του Νέου Θεολόγου, τόμ. 1, Κατήχ. Ε΄, σελ. 1-41, 87, 470 και 1054-1085. Από το βιβλίο "Πατερικόν Κυριακοδρόμιον", σελίς 485 και εξής. Επιμέλεια κειμένου: Δημήτρης Δημουλάς)

(Πηγή ηλ. κειμένου: orp.gr)